

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛТАВСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра механічної та електричної інженерії**

СИЛАБУС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Охорона праці в галузі та цивільний захист

Розробники: Володимир Дудник, доцент, к.т.н., доцент

**Полтава
2022 р.**

Опис навчальної дисципліни та інформація про розробника

Назва навчальної дисципліни	Охорона праці в галузі та цивільний захист
Назва структурного підрозділу	Кафедра механічної та електричної інженерії
Контактні дані розробників, які залучені до виконання	<i>Викладачі:</i> Дудник Володимир, к.т.н., доцент <i>Контакти:</i> ауд. 345А (навчальний корпус №3) <i>Телефон/факс:</i> (0532) 60 98 61 <i>E-mail:</i> volodymyr.dudnyk@pdaa.edu.ua <i>Сторінка викладача:</i> https://www.pdaa.edu.ua/people/dudnyk-volodymyr-vasylovych
Рівень вищої освіти	Другий (магістерський) рівень
Попередні умови для вивчення навчальної дисципліни	Перелік навчальних дисциплін, які передують її вивченню: «Банківська система», «Фінансовий облік», «Загальна теорія перекладу», «Загальна теорія політики», що є складовими фахового вступного випробування.

Заплановані результати навчання:

Мета вивчення навчальної дисципліни: формування у майбутніх фахівців умінь та компетенцій для забезпечення ефективного управління охороною праці та поліпшення умов праці з урахуванням досягнень науково-технічного прогресу та міжнародного досвіду, а також в усвідомленні нерозривної єдності успішної професійної діяльності з обов'язковим дотриманням усіх вимог безпеки праці у конкретній галузі. Формування у здобувачів вищої освіти здатності творчо мислити, вирішувати складні проблеми інноваційного характеру й приймати продуктивні рішення у сфері цивільного захисту, з урахуванням особливостей майбутньої професійної діяльності випускників, а також досягнень науково-технічного прогресу.

Основні завдання навчальної дисципліни:

- в сфері охорони праці: забезпечення гарантії збереження здоров'я і працездатності працівників у виробничих умовах конкретних галузей господарювання через ефективне управління охороною праці та формування відповідальності у посадових осіб і фахівців за колективну та власну безпеку;

- в сфері цивільного захисту: засвоєння здобувачами новітніх теорій, методів і технологій з прогнозування НС, побудови моделей їх розвитку, визначення рівня ризику та обґрунтування комплексу заходів, спрямованих на запобігання НС, захисту персоналу, населення, матеріальних та культурних цінностей в умовах НС, локалізації та ліквідації їх наслідків.

Компетентності:

загальні:

ЗКФК01. Вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми.

ЗКФК02. Здатність організовувати роботу відповідно до вимог охорони праці та цивільного захисту.

Програмні результати навчання

ПРФК07 Виконувати професійні функції з урахуванням вимог охорони праці та збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.

Програма навчальної дисципліни:

Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці.

Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі.

Тема 3. Система управління охороною праці в організації.

Тема 4. Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях.

Тема 5. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування.

Тема 6. Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності.

Тема 7. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.

Тема 8. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах.

Тема 9. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити надзвичайні ситуації.

Тема 10. Планування заходів з питань цивільного захисту.

Тема 11. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та проти вибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання.

Тема 12. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.

Тема 13. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій.

Тема 14. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту.

Тема 15. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту.

Трудомісткість

Загальна кількість годин – 120 год.

Кількість кредитів – 4.

Вид підсумкового контролю – залік.

Додаткові матеріали для представлення навчальної дисципліни:

Робоча навчальна програма (Силабус), презентації, відеоролики.

Формат дисципліни:

Викладання курсу передбачає поєднання традиційних форм аудиторного навчання з елементами електронного навчання (дистанційне навчання), в якому використовуються інформаційні технології, онлайн консультування і т.п.

У міжсесійний період формат – очний, (для здобувачів вищої освіти – можливе використання дистанційного навчання).

Під час сесії формат – очний.

Обсяг дисципліни:

Вид заняття	Загальна кількість годин
Лекції	16
Практичні заняття	24
Самостійна робота	80

Технічне й програмне забезпечення /обладнання:

У період сесії бажано мати мобільний пристрій (телефон) для оперативної комунікації з адміністрацією, методистом та викладачами з приводу проведення занять та консультацій.

У міжсесійний період комп'ютерну техніку (з виходом у глобальну мережу для здобувачів вищої освіти, що навчаються дистанційно) та оргтехніку для комунікації з викладачами та підготовки (друку) самостійних робіт.

Політики курсу:

Політика навчальної дисципліни визначається системою вимог, які викладач пред'являє до здобувача вищої освіти при вивченні дисципліни та ґрунтується на засадах академічної доброчесності.

Вимоги можуть стосуватися:

- відвідування занять (неприпустимість пропусків, запізнь і т.п.);
- правил поведінки на заняттях (активну участь, виконання необхідного мінімуму навчальної роботи, відключення телефонів та ін.);

- заохочень та стягнень (за що можуть нараховуватися або відніматися бали і т.п.).

Політику навчальної дисципліни вибудовується з урахуванням норм законодавства

України щодо академічної доброчесності (<https://www.pdaa.edu.ua/content/akademichna-dobrochesnist>), Статуту (<https://www.pdaa.edu.ua/lib/rectore/statyt2017/statyt2017.html>), положень ПДАА (<https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/2371/polozhennyapropsyholochnusluzhbu.pdf>, <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/2371/polozhennyaprotydiyubulingu.pdf>, <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/2371/polozhennyaprostudentskesamovryaduvannyavpdaa.pdf>, <https://www.pdaa.edu.ua/sites/default/files/node/2371/poryadok-rozgdядu-skarg.pdf>,) та інших нормативних документів.

Система оцінювання та вимоги:

Оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю
ПРФК07 Виконувати професійні функції з урахуванням вимог охорони праці та збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.	Поточний контроль: контрольна робота, виконання вправ на практичних заняттях; виконання завдань самостійної роботи (конспектування теоретичного матеріалу та виконання практичних завдань). Семестровий контроль: залік Підсумковий контроль: семестровий контроль та атестація здобувачів вищої освіти

Критерієм успішного навчання є досягнення здобувачем вищої освіти мінімальних порогових рівнів оцінок за кожним запланованим результатом навчання.

Критерії успішного опанування програмних результатів навчання

Програмні результати навчання	Відсоток у підсумковій оцінці з навчальної дисципліни, %	Пороговий рівень оцінок, балів	
		максимальний	мінімальний
ПРФК07 Виконувати професійні функції з урахуванням вимог охорони праці та збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.	100	100	60
Разом	100	100	60

Одним із обов'язкових елементів освітнього процесу є систематичний поточний контроль оволодіння компетентностями та підсумкова оцінка рівня досягнення програмних результатів навчання.

Форми оцінювання результатів навчання

Програмні результати навчання	Форми контролю										Разом	
	Контрольна робота				Виконання вправ на практичних заняттях		Виконання завдань самостійної роботи		Підсумкова контрольна робота			
	№1		№2									
	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів	Мінімальна кількість балів	Максимальна кількість балів		
ПРФК07 Виконувати професійні функції з урахуванням вимог охорони праці та збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.	9,6	16	8,4	14	12	20	18	30	12	20	60	100
Разом	9,6	16	8,4	14	12	20	18	30	12	20	60	100

Формами поточного контролю знань здобувачів вищої освіти є:

- написання контрольної роботи;
- виконання вправ на практичних заняттях (розв'язування ситуаційних задач);
- виконання завдань самостійної роботи (конспектування теоретичного матеріалу та виконання практичних завдань).

Форма семестрового контролю знань здобувачів вищої освіти згідно з робочим та навчальним планом є:

- залік.

Формуючи систему оцінювання результатів навчання науково-педагогічним працівником вказуються, виходячи з особливостей навчальної дисципліни: форма контролю

знань успішності здобувачів вищої освіти, шкала та критерії оцінювання результатів їх навчання для поточного та підсумкового контролю із врахуванням очікуваних результатів навчання.

Схема нарахування балів з навчальної дисципліни

Назва теми	Форми контролю результатів навчання здобувачів вищої освіти					
	Контрольна робота		Виконання завдань самостійної роботи	Виконання вправ на практичних заняттях	Підсумкова контрольна робота	Разом
	№1	№2				
Тема 1. Міжнародні норми в галузі охорони праці.	2	-	2	-	1	5
Тема 2. Основні законодавчі та нормативно-правові акти з охорони праці в галузі.	2	-	2	-	2	6
Тема 3. Система управління охороною праці в організації.	2	-	2	-	2	6
Тема 4. Актуальні проблеми охорони праці в наукових дослідженнях.	2	-	2	-	1	5
Тема 5. Загальнообов'язкове державне соціальне страхування.	2	-	2	-	1	5
Тема 6. Спеціальні розділи охорони праці в галузі професійної діяльності.	2	-	2	-	1	5
Тема 7. Травматизм та професійні захворювання в галузі. Розслідування нещасних випадків.	2	-	2	10	2	16
Тема 8. Основні заходи пожежної профілактики на галузевих об'єктах.	2	-	2	-	1	5
Тема 9. Моніторинг небезпек, що можуть спричинити надзвичайні ситуації.	-	2	2	-	1	5
Тема 10. Планування заходів з питань цивільного захисту.	-	2	2	-	1	5
Тема 11. Методи розрахунку зон ураження від техногенних вибухів і пожеж та проти вибуховий і протипожежний захист об'єктів господарювання.	-	2	2	10	1	15
Тема 12. Прогнозування обстановки та планування заходів захисту в зонах радіоактивного, хімічного і біологічного зараження.	-	2	2	-	2	6
Тема 13. Оцінка інженерної обстановки та соціально-економічних наслідків надзвичайних ситуацій.	-	2	2	-	1	5
Тема 14. Забезпечення заходів і дій в межах єдиної системи цивільного захисту.	-	2	2	-	2	6
Тема 15. Спеціальна функція у сфері цивільного захисту.	-	2	2	-	1	5
Разом	16	14	30	20	20	100

Форми, шкала та критерії оцінювання результатів навчання при проведенні поточного контролю успішності здобувачів вищої освіти:

Критерії оцінювання виконання контрольної роботи (0-16)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
16-13	Завдання контрольної роботи виконані в повному обсязі, змістовно розкрита сутність кожного теоретичного питання, виконані практичні завдання, це свідчить про засвоєння теоретичних знань в повному обсязі, що дає можливість застосовувати набуті знання, а саме: виконувати професійні функції з урахуванням вимог охорони праці та збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.
12-9	Завдання контрольної роботи виконані, але в деяких теоретичних питаннях не розкрита сутність, практичні завдання виконані з помилками, це свідчить про засвоєння теоретичних знань в повному обсязі, що дає можливість застосовувати набуті, а саме: виконувати професійні функції з урахуванням вимог охорони праці та збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.
8-5	Завдання контрольної роботи виконані не в повному обсязі, в теоретичних питаннях більшості завдань не розкрита сутність, практичні завдання виконані частково, це свідчить про не доопрацювання тем контрольної роботи, що ускладнює можливість застосовувати набуті знання, а саме: виконувати професійні функції з урахуванням вимог охорони праці та збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.
4-1	Завдання контрольної роботи виконані не в повному обсязі, в теоретичних питаннях більшості завдань не розкрита сутність, практичні завдання виконані частково, це свідчить про не доопрацювання тем контрольної роботи, що ускладнює можливість застосовувати набуті знання, а саме: виконувати професійні функції з урахуванням вимог охорони праці та збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.
0	Завдання контрольної роботи не виконані, що не дає можливості оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання.

Критерії оцінювання виконання контрольної роботи (0-14)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
14-11	Завдання контрольної роботи виконані в повному обсязі, змістовно розкрита сутність кожного теоретичного питання, виконані практичні завдання, це свідчить про засвоєння теоретичних знань в повному обсязі, що дає можливість застосовувати набуті знання, а саме: виконувати професійні функції з урахуванням вимог охорони праці та збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.
10-7	Завдання контрольної роботи виконані, але в деяких теоретичних питаннях не розкрита сутність, практичні завдання виконані з помилками, це свідчить про засвоєння теоретичних знань в повному обсязі, що дає можливість застосовувати набуті знання, а саме: виконувати професійні функції з урахуванням вимог охорони праці та збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.
6-3	Завдання контрольної роботи виконані не в повному обсязі, в теоретичних питаннях більшості завдань не розкрита сутність, практичні завдання виконані частково, це свідчить про не доопрацювання тем контрольної роботи, що ускладнює можливість застосовувати набуті знання, а саме: виконувати професійні функції з урахуванням вимог охорони праці та збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
2-1	Завдання контрольної роботи виконані не в повному обсязі, в теоретичних питаннях більшості завдань не розкрита сутність, практичні завдання не виконані, це свідчить про не доопрацювання тем контрольної роботи, що ускладнює можливість застосовувати набуті знання, а саме: виконувати професійні функції з урахуванням вимог охорони праці та збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.
0	Завдання контрольної роботи не виконані, що не дає можливості оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання.

Критерії оцінювання виконання самостійної роботи (0-2)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
2	Самостійна робота виконана в повному обсязі, змістовно розкрита сутність кожного теоретичного питання, це свідчить про засвоєння теоретичних знань в повному обсязі, що дає можливість застосовувати набуті знання, а саме: виконувати професійні функції з урахуванням вимог охорони праці та збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.
1	Самостійна робота виконана в повному обсязі, але в деяких теоретичних питаннях не розкрита сутність та допущені помилки, це свідчить про не доопрацювання тем самостійної роботи, що ускладнює можливість застосовувати набуті знання, а саме: виконувати професійні функції з урахуванням вимог охорони праці та збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.
0	Теми самостійної роботи не опрацьовані, що не дає можливості оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання.

Критерії оцінювання виконання вправ на практичних заняттях (0-10)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
10-8	Висока активність при виконанні вправ на практичних заняттях, здобувач вищої освіти приймав участь у дискусії проявив творчий підхід до розгляду питань, зробив аргументовані висновки та обгрунтовано пропозиції, що дає можливість застосовувати набуті знання, а саме: виконувати професійні функції з урахуванням вимог охорони праці та збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.
7-4	Середня активність при виконанні вправ на практичних заняттях, здобувач вищої освіти приймав участь у дискусії проявив творчий підхід до розгляду питань, зробив висновки та сформулював пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими, що ускладнює можливість застосовувати набуті знання, а саме: виконувати професійні функції з урахуванням вимог охорони праці та збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.
4-1	Низька активність при виконанні вправ на практичних заняттях, здобувач вищої освіти приймав участь у дискусії, зробив висновки та сформулював пропозиції, але вони не є достатньо аргументованими, що ускладнює можливість застосовувати набуті знання, а саме: виконувати професійні функції з урахуванням вимог охорони праці та збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.
0	Не виконання вправ на практичних заняттях (відсутність на практичному занятті), що не дає можливості оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання.

Критерії оцінювання виконання підсумкової контрольної роботи (0-20)

Бали	Критерії оцінювання навчальних досягнень
20-17	Завдання контрольної роботи виконані в повному обсязі, змістовно розкрита сутність кожного теоретичного питання, виконані практичні завдання, це свідчить про засвоєння теоретичних знань в повному обсязі, що дає можливість застосовувати набуті знання, а саме: виконувати професійні функції з урахуванням вимог охорони праці та збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.
16-13	Завдання контрольної роботи виконані, але в деяких теоретичних питаннях не розкрита сутність, практичні завдання виконані з помилками, це свідчить про засвоєння теоретичних знань в повному обсязі, що дає можливість застосовувати набуті, а саме: виконувати професійні функції з урахуванням вимог охорони праці та збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.
12-9	Завдання контрольної роботи виконані, але в теоретичних питаннях більшості завдань не розкрита сутність, практичні завдання виконані частково, це свідчить про не доопрацювання тем контрольної роботи, що ускладнює можливість застосовувати набуті знання, а саме: виконувати професійні функції з урахуванням вимог охорони праці та збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.
8-5	Завдання контрольної роботи виконані не в повному обсязі, в теоретичних питаннях більшості завдань не розкрита сутність, практичні завдання виконані із значними помилками, це свідчить про не доопрацювання тем контрольної роботи, що ускладнює можливість застосовувати набуті знання, а саме: виконувати професійні функції з урахуванням вимог охорони праці та збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.
4-1	Завдання контрольної роботи виконані частково, в теоретичних питаннях більшості завдань не розкрита сутність, практичні завдання не виконані, це свідчить про не доопрацювання тем контрольної роботи, що ускладнює можливість застосовувати набуті знання, а саме: виконувати професійні функції з урахуванням вимог охорони праці та збереження життя, здоров'я та працездатності працівників.
0	Завдання контрольної роботи не виконані, що не дає можливості оцінити формування компетентностей та отримання програмних результатів навчання.

Рекомендовані джерела інформації

Основні

1. Гандзюк М. П., Желібо Є. П., Халімовський М. О. Основи охорони праці: навчальний посібник. Київ: Каравела, 2003. 408 с.
2. Жидецький В. П. Основи охорони праці: підруч. Львів : Українська академія друкарства, 2006. 335 с.
3. Москальова В. М. Основи охорони праці: підруч. Київ: Професіонал, 2005. 672 с.
4. Михайлюк В. О., Халмурадов Б. Д. Цивільна безпека: навчальний посібник. Київ: Центр учбової літератури, 2008. 158 с.
5. Осипенко С. І., Іванов А. В. Організація функціонального навчання у сфері цивільного захисту: навч. посіб. Київ, 2008. 286 с.

б. Основи цивільного захисту: навч. посіб. / Бикова О. В. та ін. Київ, 2008. 223 с.

Допоміжні

1. Кодекс законів про працю: Закон України з змінами від 17.05.2012 р. № 4711-VI. URL: <http://portal.rada.gov.ua> (дата звернення: 2.10.2019).

2. Кодекс цивільного захисту України від 02.10.2012 № 5403-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5403-17> (дата звернення: 2.10.2019).

3. Типове положення про навчання з питань охорони праці : Типове положення від 26.01.2005р. № 15. URL: <http://www.dnopr.kiev.ua> (дата звернення: 2.10.2019).

4. Типове положення про регіональну та місцеву комісію з питань техногенно-екологічної безпеки і надзвичайних ситуацій: постанова КМУ від 12.10.2010 № 927. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/409-2015-%D0%BF> (дата звернення: 2.10.2019).

5. Лях І.М., Дудник В.В. Дослідження виробничого травматизму на підприємствах України: причини і фактори виникнення. *Актуальні проблеми економіки*. Київ, 2020. №12 (234). С. 67-72.

6. Дудник В.В., Дрожжана О.У. Органи управління єдиної державної системи цивільного захисту при вивченні дисципліни «Охорона праці в галузі та цивільний захист». *Інноваційні аспекти системи безпеки праці, захисту інтелектуальної власності: матеріали VI Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції. (м. Полтава, 25-26 березня 2021 р.)*. Полтава, 2021. С. 116-120.

Інформаційні ресурси

1. Офіційний сайт Державна служба України з надзвичайних ситуацій. URL: <https://www.dsns.gov.ua/>.

2. Офіційний сайт Державна служба України з питань праці. URL: <http://dsp.gov.ua/>.